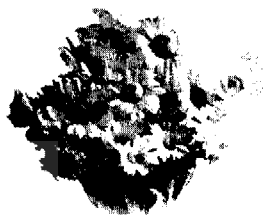

پرسش و پاسخ

انواع استغفار

سید جواد حسینی

از پرسش‌هایی که فراوان مطرح می‌شود، این است که چرا قرآن به پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دستور می‌دهد که استغفار کند: «فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا»^۱؛ «پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه پذیر است.» خود پیامبر نیز فرمود: «إِنَّهُ لَيَغْفِرُ لِي كُلَّ يَوْمٍ قَلْبِي وَ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ»^۲؛ «هر روز صد مرتبه.»

استاد مطهری در توضیح این حدیث می‌گوید: «اگر شما یک آئینه

از پرسش‌هایی که فراوان مطرح می‌شود، این است که چرا قرآن به پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دستور می‌دهد که استغفار کند: «فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا»^۱؛ «پروردگارت را تسبیح و حمد کن و از او آمرزش بخواه که او بسیار توبه پذیر است.» خود پیامبر نیز فرمود: «إِنَّهُ لَيَغْفِرُ لِي كُلَّ يَوْمٍ قَلْبِي وَ إِنِّي لَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ فِي كُلِّ يَوْمٍ»^۲؛ «هر روز صد مرتبه.»

۲. مستدرک الوسائل، میرزا حسین نوری، مؤسسه

آل البيت لاحیاء التراث، بیروت، سوم، ۱۴۱۱ ق،

۱۹۹۱ م، ج ۵، ص ۳۲۰، ح ۵۹۸۷.

۳. همان.

خدا می زند؛ ولو خدا را در آینه وجود ما می بیند باز از نظر او این کدورت است.^۱

این یک پاسخ برای این پرسش است. پاسخ دیگر در دعای بعد از زیارت امام رضا علیه السلام آمده است که استغفار انواعی دارد و فقط برای جبران گناه نیست؛ بلکه گناه از سر اخلاص، اشتیاق، حیا و ایمان است.

«وَ اغْفِرْ لِي يَا خَيْرَ الْغَافِرِينَ رَبِّ اِنْسِي
اَسْتَغْفِرُكَ اَسْتَغْفِرُكَ اَسْتَغْفِرُكَ حَيَّاهُ وَ اَسْتَغْفِرُكَ
اَسْتَغْفِرُكَ رَجَاءُ وَ اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِنَابَةٍ وَ
اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ رَغْبَةٍ وَ اَسْتَغْفِرُكَ
اَسْتَغْفَارَ رَهْبَةٍ وَ اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ طَاعَةِ وَ
اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِيْمَانٍ وَ اَسْتَغْفِرُكَ
اَسْتَغْفَارَ اِفْرَارٍ وَ اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ اِخْلَاصٍ
وَ اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ تَقْوَى وَ اَسْتَغْفِرُكَ
اَسْتَغْفَارَ تَوَكُّلٍ وَ اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ ذَلَّةٍ وَ

بسیار صافی را بعد از پاکیزه کردن در یک فضای بسیار صافی که خوشستان می آید در آن تنفس بکنید روی یک میز بگذارید، بعد از یک ساعت می بینید روی آن گرد نشسته است. این گرد را شما قبلاً احساس نمی کردید، روی میز هم احساس نمی کنید، روی دیوار هم احساس نمی کنید. هر چه دیوار کثیف تر بشود، اثر و لکه سیاهی را کم تر نشان می دهد تا جایی که اگر سیاه باشد، قیر اندود باشد ... اثرش ظاهر نمی شود. پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله در هیچ مجلسی نمی نشست؛ مگر آنکه ۲۵ بار استغفار می کرد ... می گفت در روی دل خود یک آثار کدورت احساس می کنم و روزی هفتاد بار برای رفع این کدورتها استغفار می کنم. آن کدورت چیست؟ آن کدورتها برای ما آینه است، برای ما نورانیت است، برای او کدورت است. او وقتی که با ما حرف بزند؛ ولو حرفش را برای

۱. گفتارهای معنوی، مرتضی مطهری، انتشارات صدرا، تهران، چاپ اول، ۱۳۶۱ ش، ص ۱۱۶ و ۱۱۷.

بی‌آی‌شی، و از تو آمرزش می‌جویم،
 آمرزش پرهیزگاری، و آمرزش
 می‌خواهم، آمرزش توکل [و تکیه بر
 قدرت الهی] و آمرزش می‌طلبم،
 آمرزش خواری و آمرزش می‌طلبم،
 طلب آمرزش خدمتکاری که از تو به
 سوی خودت می‌گریزد.»

اَسْتَغْفِرُكَ اِسْتِغْفَارَ عَامِلٍ لَكَ هَارِبٍ مِنْكَ
 اِلَيْكَ؛^۱ مرا بی‌آی‌شی از تو
 آمرزش می‌جویم، آمرزش شرمساری
 و از تو آمرزش می‌خواهم، آمرزش
 امیدواری، و استغفار طلب می‌کنم،
 استغفار برگشت و توبه جویی. و
 آمرزش می‌جویم، آمرزش اشتیاقی، و
 آمرزش می‌جویم، آمرزش [از سر]
 ترس و خوف و آمرزش می‌جویم،
 آمرزش [از روی] طاعت [و بندگی]
 و آمرزش می‌جویم، آمرزش [از
 روی] ایمان و از تو طلب آمرزش
 می‌کنم، آمرزش [از سر] اقرار [و
 سرسپردگی] و آمرزش می‌جویم،
 آمرزش [از روی] اخلاص و

۱. مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی، دعای بعد از
 زیارت امام رضا علیه السلام، ص ۸۲۴، بحار الانوار،
 محمد باقر مجلسی، دار احیاء التراث، بیروت،
 ج ۱۰۲، ص ۵۲ و ۵۷ ح ۱۱ و مؤسسه زیارات
 المصومین علیهم السلام، مؤسسه الامام علیه السلام، ج ۲،
 ص ۱۴۰.